

**ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Лебедик Лесі Вікторівни
«Теоретичні засади підготовки викладачів вищої школи до
проектування дидактичних систем в умовах магістратури», подану на
здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Динамічні процеси соціально-економічних перетворень в Україні потребують нового покоління освітнян. У зв'язку з цим, актуальним постає питання професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи. В умовах розширення академічних свобод, самостійності, варіативності та альтернативності підходів до провадження освітньої діяльності фахова підготовка магістрів повинна здійснюватися відповідно до потреб освітньої галузі, соціального замовлення з боку суспільства та особистості. За час навчання у закладі вищої освіти магістр педагогіки вищої школи повинен оволодіти професійною компетентністю, готовністю до розв'язання професійних завдань, а також системою знань, цінностей, що визначають його світобачення та громадянську позицію. Одним із вагомих результатів навчання майбутніх викладачів вищої школи є сформована готовність до проектування дидактичних систем, що й обумовило вибір теми дослідження дисидентом.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків
і рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисидентом, і в цілому не викликає сумніву.

Об'ект і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Лебедик Л. В. на високому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, завдання, методи дослідження.

Слід підкреслити, що автором проаналізовано значний масив наукової, навчально-методичної літератури, а також навчальні плани, програми професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи. Вражає

факторологічна і практична насиченість змісту дисертації, яка побудована на історико-педагогічній базі.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, чотирма розділами, спрямованими на досягнення поставленої мети, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.

Кожний із розділів характеризується певним внеском у розвиток теорії і практики професійної освіти, зміст роботи логічний і послідовний, простежує проблему становлення практики проектування дидактичних систем як викладачів-практиків, так і майбутніх викладачів у магістратурі ЗВО.

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження

Дисертація презентує високий рівень наукової новизни, де автором уперше теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено науково-методичну систему підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем, що передбачає цілеспрямовану організацію процесу професійної підготовки студентів та реалізується шляхом взаємодії методологічно-цільової (визначає мету, концептуальні засади, принципи здійснення підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури), структурно-змістової (розкриває зміст структурних компонентів підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури – мотиваційно-цільового, когнітивно-діяльнісного й особистісного), технологічної (відображає реалізацію процесу підготовки викладачів вищої

школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури на мотиваційно-орієнтаційному, змістово-практичному й контролально-коригувальному етапах) та діагностичної (передбачає педагогічний моніторинг процесу підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури) підсистем із урахуванням умов (персоніфікації стратегії підготовки магістрантів до проектування дидактичних систем на основі усвідомлення ними особливостей дидактичного проектування, втілених у особистих індивідуальних планах; запровадження проективної освіти, інноваційних технологій навчання, комплексу електронних засобів навчання, що забезпечує наукову, образно-наочну, емоційно насичену інформацію та активну практичну проектувальну діяльність; створення сприятливого творчого середовища), що впливають на ефективність здійснення означеної підготовки.

Дисертантом досить чітко представлено роль і значення методологічних ідей і положень синергетичного, системного, діяльнісного, андрагогічного, акмеологічного, технологічного, особистісного, середовищного, культурологічного, аксіологічного, компетентнісного, деонтологічного і проектно-орієнтованого полівалентного інтегративного підходів для дослідження й розв'язання проблеми підготовки майбутніх викладачів до проектування дидактичних систем вищої школи.

Вважаємо, що досить повно автором уточнено суть феномена «підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури» як системи, яка містить у собі підсистеми і компоненти, що взаємодіють між собою і забезпечують збереження і розвиток складної, відкритої, самоорганізованої і саморозвиваючої системи у певному освітньому просторі і часі, тобто інтегрованого особистісного утворення, що відображає теоретичну та практичну готовність педагога до здійснення проектувальної діяльності (усвідомлена, планомірна й неперервна робота педагога, що передбачає вивчення досягнень психолого-педагогічної науки, використання сучасних технологій, методик, прийомів і способів

ефективного навчання студентів; систему показників і критеріїв якості досліджуваної системи, що зведені у двовимірну матричну модель (показники: аналіз контрактів; управління проектуванням, документами, підготовкою магістрантів; ідентифікація і відслідковування; управління процесами, контролем, невстигаючими магістрантами; форми і способи збереження документів; внутрішній аудит якості; навчання проектантів; обслуговування; статистичні методи; критерії: якість результату, змісту, технологій, оцінювання, організації та персоналу);

– подальшого розвитку набуло положення про якість підготовки майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури, яка визначається процесом удосконалення проектувальної майстерності через проектне дослідницьке навчання, застосування комплексу електронних засобів навчання, створення сприятливого творчого середовища.

Практичне значення результатів дослідження

Не викликає сумніву практичне значення одержаних результатів дослідження, яке полягає в тому, що теорія та методика професійної освіти збагатяться ефективною науково-методичною системою професійної педагогічної підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури.

Застосування теоретичних положень і висновків щодо організації процесу підготовки майбутніх викладачів до проектування дидактичних систем у закладах вищої освіти знайшло відображення в монографії, навчальних програмах, посібниках, у т. ч. електронних, методичних рекомендаціях та навчально-методичних комплексах проектувального спрямування.

Цінним є те, що теоретичні положення, практичні напрацювання, результати дослідження викладені в дисертації, монографії, програмах дисциплін, методичних рекомендаціях «Дипломне проектування» можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти для

вдосконалення підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури; активізуватимуть діяльність науково-педагогічних працівників.

Принагідно слід відзначити вміння автора узагальнювати й систематизувати дослідницький матеріал.

Вірогідність результатів дослідження

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони забезпечені науковими підходами до реалізації науково-методичної системи підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем вищої школи, а отримані результати цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження.

Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на Міжнародних, Усекраїнських, регіональних наукових конференціях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Основні наукові положення та результати дослідження відбито в 66 працях (із них 55 – одноосібні), серед яких: 2 монографії (одноосібно), 4 методичні рекомендації і програми (2 у співавторстві), 30 статей у провідних наукових виданнях, із них у вітчизняних фахових виданнях – 25 (10 – у зарубіжних виданнях та виданнях, що входять до наукометричних баз); 28 (із них 7 – у співавторстві) – у збірниках матеріалів і тез доповідей на науково-практичних конференціях, які з достатньою повнотою відбивають основні положення й висновки дисертації, праці цілком відповідають встановленим вимогам.

Виклад матеріалу в дисертаційній роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Для тексту роботи характерними є змістова завершеність, цілісність і зв'язність, вміле апелювання фактами.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора, який має нестандартне мислення і вміє самостійно працювати, аналізувати та узагальнювати накопичений матеріал, робити висновки.

Підкреслюючи достовірність наукових здобутків дисертантки, доцільно в контексті наукової полеміки висловити такі зауваження та побажання:

1. Дисертантка досить повно висвітлює проблему підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури, проте, вважаємо, що доцільно було б зосередити увагу на докторських дослідженнях (Ніни Батечко, Олександра Гури, Людмили Романишиної, Ганни Романової та ін.), в яких представлене авторське бачення проблеми підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури.

2. У підрозділі 4.2 наукової роботи визначено педагогічні умови, що забезпечують успішне функціонування науково-методичної системи підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем. Робота значно б виграла в методичному плані, якби містила аналіз чинників, які здійснюють негативний вплив на формування готовності майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах функціонування розробленої системи, а також, бажано було б, визначити способи нейтралізації цих негативних впливів на підготовку студентів до проектувальної діяльності в закладах вищої освіти.

3. У роботі не досить чітко розмежовується зміст підготовки майбутніх викладачів до проектування дидактичних систем відповідно рівням освіти «бакалавр», «магістр». Порушуючи проблему модернізації

освітнього процесу у ЗВО, варто було б більше зосередити увагу на освітньо-професійних програмах з підготовки майбутніх фахівців.

4. Дисерантка недостатньо критично проаналізувала сукупність недоліків, що гальмують впровадження інноваційних технологій навчання студентів. Це сприяло би поглибленню висновків щодо впровадження розробленої науково-методичної системи підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем.

5. У підрозділі «4.1. Дослідження якості науково-методичної системи професійної педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури» доцільно було б не лише перерахувати загальнонаукові методи, а коротко та змістовно визначити, що саме досліджувалося тим чи іншим методом і з якою метою.

**Відповідність змісту автореферату основним положенням
дисертації**

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, достатньо повно охоплює усі складові наукової праці.

**Висновок про відповідність дисертації вимогам
«Порядку присудження наукових ступенів»**

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота Лебедик Лесі Вікторівні «Теоретичні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка має вагоме теоретичне й практичне значення для педагогіки вищої школи, практичної підготовки майбутніх викладачів, максимально вирішує проблему підготовки майбутніх викладачів до проектування дидактичних систем, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам МОН України пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами від 19.08.2015 року, Постанова Кабінету Міністрів України № 656),

а її автор – Лебедик Леся Вікторівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор

перший проректор Державного вищого

навчального закладу «Донбаський

Державний педагогічний університет

О. Г. Набока

Підпис доктора педагогічних наук, професора, першого проректора
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний
педагогічний університет» засвідчує

Націальник відділу кадрів

